

NSR Norgga Sámiid Riikkasearvi

NORSKE SAMERS RIKSFORBUND

Valgprogram / Válgaprográmma

Sámedikkevággat / Sametingsvalget 2005

Válgabiire 7 Davvi-Romsa / Valgkrets 7 Nord-Troms

Aili Kesitalo
Presideantaevttahas/
Presidentkandidat

Jienas NSR! Stem NSR!

1. Tor Mikalsen
Gáivuotna/Kálfjord

2. Anne Dalheim
Omasvuotna/Storfjord

3. Camilla Brattland
Nuoraid evttahas/Ungdomskandidat
Gáivuotna/Kálfjord

Válgaprográmma/ Valgprogram for perioden 2005–2009

Válgabiire 7 Davvi-Romsa / Valgkrets 7 Nord-Troms

Vuodđooaidnu

Mii sihtat fátmastahtti ja ealli báikkiid gos sámi álbmogis lea lunddolaš ja aktiivvalaš sadji. NSR Davvi-Romsa sihtá dáhkidit mearrasámi árbbi sirdašuvvat čuovvovaš buolvvaide.

NSR sihtá gaikkaide Davvi-Romssas buori sámegielválaldaga

NSR hálida Sámi giellaguovddáza juohke suohkanis fállat giellakurssaid ja iežá doaimmaid, nugo sámegielat kafea. Guovddáš galgá maid addit fáaldagaid mánáidgárddiide ja skuvllaide, omd. bargiide láidesteami ja skuvlejumi, mini-sámegielkurssaid ja fáddáoahpahusa ohppiide. Sámediggi addá ruhtadoarjagiid mánáidgárddiid sámegieloahpahussii, ja lea maid aktiivvalaččat mielde ovddideamen skuvllaid sámegieloahpahusa. Ráissa joatkkaskuvla lea okta dain golmma resurssaskuvllain main lea sámi kulturmáhttu.

NSR Davvi-Romsa áigu bargat dan ala, ahte

- Sámi giellaguovddáza doaibmaguovlun šaddá olles Davvi-Romsa
- hukset sierra sámi mánáidgárddiid ja addit buoret sámegielválaldaga iežá mánáidgárddiin
- lasihit ruđalaš doarjaga sámegieloahpahussii mánáidgárddiin, vuodđoskuvllain ja rávesolbmuid várás

Grunnsyn

Vi ønsker et inkluderende og levende lokalsamfunn, der det samiske folket har en naturlig og aktiv plass i samfunnslivet. NSR Nord-Troms ønsker å være garantist for at vår sjøsamiske arv går videre til nye generasjoner.

NSR vil at alle i Nord-Troms skal få et godt samisk språktilbud

Vi mener at Samisk språksenter må gi tilbud om språkkurs og andre aktiviteter, som f.eks. samiskspråklig kafé i alle kommuner. Senteret må også gi tilbud til barnehager og skoler, f.eks. veiledning og opplæring av ansatte, minisamiskkurs og temaundervisning til elevene. Sametinget gir tilskudd til samisk-opplæring i barnehager og er aktivt med i utvikling av samiskundervisningen i skoleverket. Nordreisa videregående skole er en av tre ressursskoler i samisk kulturkunnskap.

NSR Nord-Troms vil arbeide for:

- at Samisk språksenter skal virke i hele Nord-Troms
- å bygge egne samiske barnehager og gi bedre samisktilbud i andre barnehager
- økt økonomisk støtte til samiskopplæring i barnehager, grunnskoler og voksenopplæring
- et bedre desentralisert høgskoletilbud i samisk i Nord-Troms

- Davvi-Romssas oazžut buoret desentralisererejuvvon sámegiel fáldadaga allaskuvládásis
- čalmustahttit sámegiela ee. sámegielat galbbaiguin.

Davvi-Romssa vuodđu: luondu ja luondduriggodagat

NSR oaivvilda mis galgá leat bistevaš biraspolitihkka vai seailluhit luonddu-vuoddu maid boahttevaš buolvvaide. Min politihkka galgá vuodduuvvot dasa ahte vuhtiiváldit guhkesáigge birasváikkhusaid, iige oanehisáigge ekonomalaš vuottuid. Dearvvaš ja ráinnas luondu mearkkaša hui ollu sihke mátkeealáhussii ja ollu vuoddoealáhusbukti eksportgálvvuide. NSR dáhttu maid sihkkarastit báikkálaš olbmuide rievtti hálddašit ja ávkkastallat luonddu.

NSR Davvi-Romsa áigu bargat dan ala, ahte

- vuoruhit birasduhkama ja biras- ja guovlohálddašemi
- unnidit oljo- ja gássaroggama, ja nannet oljosuodjalangearggusvuoda Davvi-Romssas
- sihkkarastit mearrasámiid rievtti ovddidit iežaset ealáhusa ja kultuvrra
- ásahit sámi guolástanavádaga mas hálddašeapmi lea sihke guovllu ja báikkálaš dásis
- ráddjet guollebiebmama ja heivehallat buorebut turistaguolásteami
- Čáhput-siida šattašii mállen iežá sámi guovlluide

NSR bargá min kultuvrii vuoddu-duvvon ealli ealáhusaid ovdáneami

Boahte áigodagas Sámediggi sirdá Biras- ja kultursuodjalusossodaga Ája Sámi

- synliggjøring av samisk språk, blant annet ved skilting på samisk

Miljøet og naturressursene er grunnlaget for Nord-Troms

NSR mener at vi må ha en bærekraftig miljøpolitikk for å bevare naturgrunnlaget for kommende generasjoner. Vi vil basere vår politikk på langsiktige miljøhensyn foran kortsiktig økonomisk gevinst. Frisk og ren natur er av avgjørende betydning for både reiseliv og mange eksportprodukter fra primærnæringene i Nord-Troms. NSR vil videre sikre lokalbefolkningens rett til å forvalte og høste av naturen.

NSR Nord-Troms vil arbeide for:

- at miljøforskning og miljø- og arealforvaltning prioriteres
- å begrense olje- og gassutvinning og styrke oljevernberedskapen utenfor Nord-Troms
- å sikre sjøsamenes rettigheter til å utvikle egen næring og kultur
- å opprette en samisk fiskerisone med regional og lokal forvaltning
- å begrense fiskeoppdrett og regulere turistfisket bedre
- Čáhput/Svartskogen som modell for andre samiske områder

NSR vil arbeide for levende næringer basert på vår kultur

Sametinget vil i neste periode flytte den regionale miljø- og kulturvernavdelingen til Ája samisk senter. NSR vil arbeide for at Sametinget etablerer flere avdelinger i Nord-Troms.

NSR mener at reiselivet bør baseres på sjøsamisk kultur og verdier. Ved å tilby et spekter av natur, kultur og levende næringsvirksomhet, vil tilreisende

Guovddáži. NSR bargá oažžut Sámedikki ásahit iežáge ossodagaid Davvi-Romsii. NSR hálida mátkeealáhusa vuodduduvvot mearrasámi kultuvrii ja árvvuide.

Luonddu, kultuvrra ja ealli ealáhusaid seaguhus dagaha mátkálaččaid fuobmát Davvi-Romssa earenoamášvuoda. Positiivvaláš vásáhusat mátkeealáhusain sáhttet lasihit beroštumi iežá buktagiidda guovllus.

Dán áigge leat duodjeealáhusas stuorra hástalusat mat gusket rekruteremii ja rámmaeavttuide. Duoji bokte báikkálaš čehppodat ja resurssat sáhttet ovddiduvvot, ja danin leage duodji deatálaš boahhte áigge ealáhus.

NSR Davvi-Romsa áigu bargat dan ala, ahte

- ásahit stipeandda sámegeiela, kultuvrra ja ealáhusa gelbbolašvuoda bajideami várás
- Riddu Riddu šattašii nd. "knutepunkt"-festiválan mas lea ovddasvástádus ovdanbuktit ja čalmmustahttit álgoálbmotkultuvrraid
- oažžut sámi guovllumusihkára Davvi-Romsii
- ovddidit ja válmastit Ája Sámi Guovddáža
- nannet duoji árvvu ja buoridit dan márkánfievrrideami
- viiddidit SOF-guovllu ja loktet guolásteami, eanandoalu ja lotnolasealáhusaid árvvu
- sihkkarastit nuoraid álgima guolástanealáhussii skuvlema ja sierra nuoraid rekrutererenortnegiid bokte
- nannet eanandoalu buriid investeren- ja loatnaortnegiid bokte
- rievdadit njuolggadusaid nu ahte šaddá álkkit bargat lotnolasealáhusain

oppdage at Nord-Troms er unikt. Positive opplevelser gjennom reiselivet kan gi økt interesse for andre produkter fra området. Duodji som næring har i dag betydelige utfordringer med rekruttering og rammebetingelsene. Som videreforedler av lokale kunnskaper og ressurser, er duodji en viktig næring for framtida.

NSR Nord-Troms vil arbeide for:

- stipend for kompetanseheving i samisk språk, kultur og næring
- at Riddu Riddu skal bli en knutepunktsfestival med ansvar for synliggjøring og presentasjon av urfolkskulturer
- å få en samisk distriktsmusiker for Nord-Troms
- videreutvikling og full utbygging av Ája samisk senter
- sterkere verdsetting og bedre markedsføring av duodji
- å utvide SUF-området, og gi fiske, landbruk og kombinasjonsnæringer et løft
- å sikre rekruttering til fiskerinæringen gjennom opplæring og egne rekrutteringsordninger for ungdom
- å styrke landbruket gjennom gode investerings- og låneordninger
- å endre regelverket slik at det blir lettere å drive kombinasjonsnæringer
- å prioritere videreforedling og markedsføring av lokale produkter i Nord-Troms

Forskning og høyere utdanning må styrkes

NSR vil arbeide for at forskning skal styrke grunnlaget for tradisjonelle næringer og nye arbeidsplasser. Generelt er det viktig at forskning og utviklingsarbeid må styrke de eksisterende kompetansetilgjengene i Nord-Norge.

- vuoruhit Davvi-Romssa báikkálaš buktagiid reidema ja márkanfievrrideami

Dutkan ja alitoahppu galget nannejuvvot NSR bargá dan ovdii ahte dutkan nannešii sihke árbevirolaš ealáhusaid ja vejolašvuodaid ásaht odđa bargosajiid. Muđui berrešedje dutkan- ja ovddidanbarggut nannet daid čehppodatbirrasiid mat juo leat Davvi-Norggas.

NSR Davvi-Romsa áigu bargat dan ala, ahte

- álggahit dutkanbargguid báikkálaš guolástanhálddašeamis ja mearraresurssaid ovddideamis
- álggahit prográmma mii sihkkarastá rekruterema sámegiela- ja kultuvrradutkamii
- ásaht sámegiela- ja kultuvrradutkama Davvi-Romssas
- sámi dutkan- ja ovddidanbargu ásahevvo Mit Lab guovddáži, Ivgus

Johtolat ja kommunikašuvdna

NSRa mielas leat buorit johtolatoktavuođat eaktun bisuhit ássama ja álggahit odđa doaimmaid olles Sámis.

NSR Davvi-Romsa áigu bargat dan ala, ahte

- vuoruhit rihttusihkkarastimiid Davvi-Romssas.
- lea buorre kollektiivvalaš johtolat mii čatná čoahkkebáikkiiid ja gilážiid oktii. Dát guoská sihke busseruvttuide, feargaoktavuođaide ja ruvttovancaide
- Oažžut govdafierpmádaga olles Davvi-Romsii

NSR Nord-Troms vil arbeide for:

- *at forskning rundt lokal forvaltning av fiskeriene og utvikling av marine ressurser igangsettes*
- *at det iverksettes program for rekruttering til samisk språk- og kulturforskning*
- *at det etableres forskning og utvikling innen samisk språk og kultur i Nord-Troms*
- *at samisk forskning og utviklingsarbeid etableres i Mit Lab senter i Lyngen*

Samferdsel og kommunikasjoner

NSR ser godt utviklet samferdsel som en viktig forutsetning for bosetting og nyetablering i hele Sápmi.

NSR Nord-Troms vil arbeide for:

- *å prioritere skredsikring i utsatte områder i Nord-Troms*
- *å bedre kollektivtrafikk som kan knytte senter og bygder sammen. Dette gjelder både bussruter, fergetrafikk og rutebåter*
- *bredbåndsdekning i hele Nord-Troms*

Jienas NSR!

Stem NSR!

Norgga Sámiid Riikkasearvi

NSRas lea leamaš Sámedikki jodihandoaibma dan ásaheami rájes. Sámedikki presideantan leat doaiman Ole Henrik Magga, Guovdageaidnu (1989-1997) ja Sven-Roald Nystø, Divttasvuotna (1997-2005). Aili Keskitalo, Guovdageainnus eret, lea NSRa presideantaevttahas Sámediggeválggas 2005.

Norske Samers Riksforbund

NSR har hatt lederskapet i Sametinget siden etableringen. Sametingets presidenter har vært Ole Henrik Magga fra Guovdageaidnu/ Kautokeino (1989-1997) og Sven-Roald Nystø fra Tysfjord (1997-2005). Aili Keskitalo fra Guovdageaidnu/ Kautokeino er NSRs presidentkandidat til sametingsvalget 2005.

Lasi gávnnat min ođđa interneahhtasiidus www.vuonan.no

Mer finner du på vår nye internettside www.vuonan.no

Returadresse:
Norske Samers Riksforbund
Postboks 173
9521 KAUTOKEINO
Telefon: 78 48 69 55

Norgga Sámiid Riikkasearvi (NSR) Sámediggeválgga válgalistu 2005 Válgabiire 7 Davvi-Romsa

1.	Tor Mikalsen	37
2.	Anne Dalheim	56
3.	Camilla Brattland	24
4.	Kyrre Lien	51
5.	Alice Pedersen	38
6.	Cecilie Grape	22
7.	Tor Johnny Josefsen	33
8.	Roger Henriksen	39
9.	Sigrun Marthinsen	61
10.	Rita Lindvall	39
11.	Tore Johansen	37
12.	Bill Pedersen	38
13.	Øystein Oldervoll	29
14.	Trond Jarl Nilsen	49
15.	Edel Olsen	36

Norske Samers Riksforbund (NSR) Valgliste sametingsvalget 2005 Valgkrets 7 Nord-Troms

Gáivuotna/Kåfjord
Omasvuotna/Storfjord
Gáivuotna/Kåfjord
Ivgu/Lyngen
Ráisa/Nordreisa
Kåfjord/Gáivuotna
Návuotna/Kvænangen
Skiervá/Skjervøy
Ivgu/Lyngen
Gáivuotna/Kåfjord
Ráisa/Nordreisa
Gáivuotna/Kåfjord
Gáivuotna/Kåfjord
Omasvuotna/Storfjord
Gáivuotna/Kåfjord

Norgga Sámiid Riikkasearvi
Boastaboksa 173
9521 GUOVDAGEAIDNU
Telefovndna: 78 48 69 55

www.vuonnan.no
www.nsr.no

Norske Samers Riksforbund
Postboks 173
9521 KAUTOKEINO
Telefon: 78 48 69 55